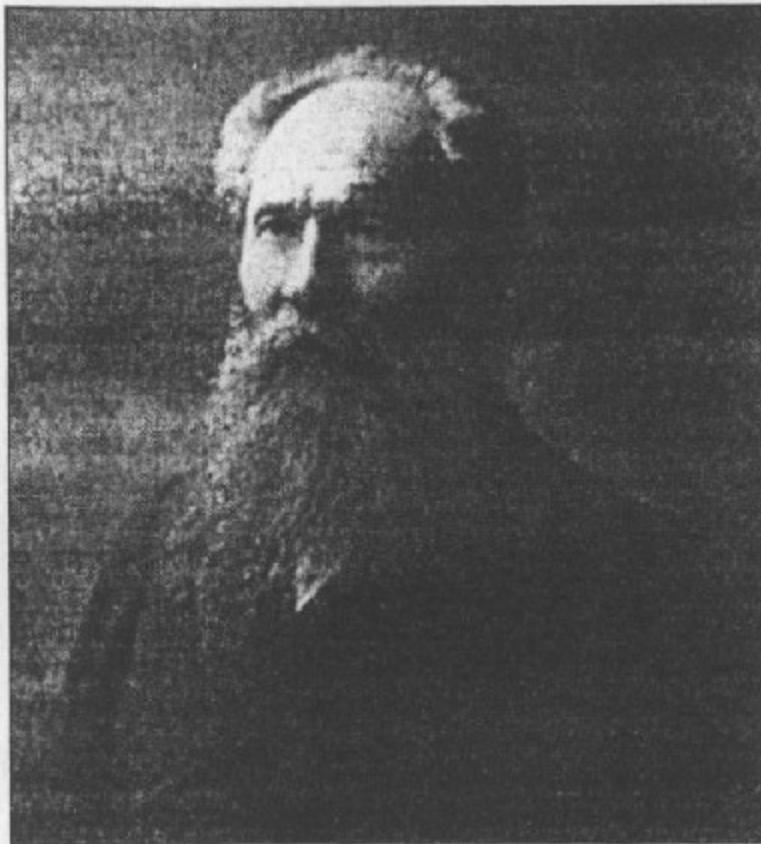

העיריה שלא חדרה למות

יוחאַל קוטיק, 1847-1921

ובמשפחה וחינוך באמצעות הפעלה), ושינויים רפואיים היחסים בין מעמד רות וחברה היהודית.

מעניין שקטיק מתאר כל זאת כאילו מוכר בנחלת העבר, שככלפיו הוא חס הסתייגות וביקורת עזומות, מעורבות באיזו נהייה וגעגועים שבשהלמה אל הרmonoיה שאברה. ובכל זאת, העולם היהודי – בעצם העיר למסורת האינטגרלי – – שקטיק, וגם סופרים ידועים בני תקופתו, ראו אותו כעלם החולך ונמוג, עדין היה העולם שאף או – ואף לאחר מכן – את דוב יודרי רוסיה (עד לפrox המהיפה) ופולין. מידירות על כך הארטוGRAFIOT שכתבו בני גורע יהודים בפולין בשנות השלוישים וכותב שורות אלה עסוק במחקר).

ואולם, חשבים ככל שהוא האירודאים שקטיק שמע עליהם מכל רaison (בני משפחה מדורות קורמים שהוא מספר את קורותיהם, בני עיר רה ומברים) או חווה אותם על כשרו, ומשמעותו בכל שהוא תוכנותיו ביחס לתהיליכים שענירה הקהילה היהודית במודח אידופה – תוכנות שהן מטה למעלת, היסטוריה של הפרט, והיתר מכך לכך לכטן את הינו "ההיסטוריה של הנפש", כמגמה שאינה חופפת אך קרובה למוגמות הנוכחות. המשותף להן הוא הניסיון להתרחק מ"ההיסטוריה הגדולה", רהיינו עיסוק במנהיגות הפליטית, החברתית והצבאית, ובאירועים בעלי ממשי עות דרמטית – מלחמות, מהפיכות, אסונות טבע גוזלים – והתרומות ב"מיקו היסטורי". היסטוריה של המשפחה, של הדגשות והיצרים, של דרכי חינוך ילדיים: Histoire de Longue duree, המאפשרת הסתכלות "אטית" במכבים החברתיים ובתפקידים החברתיים וזרות, שהם המקור לתמורות ההיסטוריות וגם המצע הקולט והעביר של להן.

מניסיונו בניתוח זיכרונות ואוטוביוגרפיות שכתבו אנשים שכורוכם היו אלמונים, נראה לי שניתן לקבוע שככל שהכותב מגובש פחות מכחנה אידיאולוגית, החלטי ומודע פחות לתמונה המ茲יאות שהוא ורואה למוכר לקודאיו, אך דרכים יותר היסכומיים שהומר חשוב ומאלי' יחוור לסייע לו. כמו יכולתנו להבין את עולמו הפנימי של הדיחר מדרי פורו וישראל בו. כמו יכולתנו להבין את חייו וחלומו, אך ברור אסוציאטיבי ולא מכובץ-טראש ומודיוו שלו על חייו וחלומו, אך מתחשרת היিירונטו עם העולם החברתי שהוא היחיד ביכולת מירה מסורית של נאיות וכתיבת פרה-יקונוגרפיאלית.

וביחס ל מהדרה העברית: ד"ר דור אסף וראי לשבחים מכמה בחינות. ראשית, על עצם עבורות התרגומים. אסף נקט אסטרטגיה של תרגום לא ספרותי, בשפה בינלאומית, מושלבת לא אחת בכיתויים יידיים שהשתגנו גם בעברית ("גאנרטש", "שלימול"), והתזאה היא תרגום נעים לקריאה וללבב, בצלמו הצנוע והאנושי של מחבר הזיכרונות.

שנית, המכואו שלו, המAIR את הדרכטים המשמעותיים הקשורים בקר טיק ובספריו, מספק מידע חינוי על התקופה ועל עלמה של ספרות היידר דים במורח אידופה ומשרטט קווים ראשוניים לריוון בעקביתיות של שימוש

מה שראיתי

זוכרונטיו של יוחאַל קוטיק

סחרורה מחרונט וסבוארה בידי דוד אסף, המכון לחקר התפתחות, אוניברסיטה תל אביב, 413, עמ' 80.70 שקלים

עירו בסוק

שנים האחרונות ניכרת יותר וייתר במחקר ההיסטורי בארץ השפ' עת מגמות שפותחו והודגו כבר בשנות השלוישים באסכולת ה-Annales הדרטיט. אפשר לאפיין את המגמות האלה בשמות שונים, שיש להם משותף: היסטוריה של הייסדים, היסטוריה "מל' מטה למעלת", היסטוריה של הפרט, והיתר מכך לכך לכטן את הינו "ההיסטוריה של הנפש", כמגמה שאינה חופפת אך קרובה למוגמות הנוכחות. המשותף להן הוא הניסיון להתרחק מ"ההיסטוריה הגדולה", רהיינו עיסוק במנהיגות הפליטית, החברתית והצבאית, ובאירועים בעלי ממשי עות דרמטית – מלחמות, מהפיכות, אסונות טבע גוזלים – והתרומות ב"מיקו היסטורי": היסטוריה של המשפחה, של הדגשות והיצרים, של דרכי חינוך ילדיים: Histoire de Longue duree, המאפשרת הסתכלות "אטית" במכבים החברתיים ובתפקידים החברתיים, שהם המקור לתמורות ההיסטוריות וגם המצע הקולט והעביר של להן.

ביטוי להתחנינות מסווג "חרש" וזה אפשר לראות אצלנו במחקריה של של שולמית שחר על ילדים, נשים וקנים בימי הביניים: במחקריה של אילנה קראומן בעיניהם על נערות התבגרות בראשית התקופה המודרנית באנגליה; בהזאת קובץ המאמרים "ארום, אירוסין ואיסורין" בעריכת ישראל ברטל ויעשו גפני, העוסק בהיסטוריה של המשפחה בתפקידים שונים של המיניות בהיסטוריה היהודית; בעבודות דוקטור שנעשו באחרונה העוסקות בהיסטוריה של רגשות, וכתחנינות אינטנסיביות ביוגרפי ובcoilוניות, גם ככל שנקתבו בידי אנשים מן השורה השנייה והשלישית. במסגרת זו אפשר גם לדאות את מפעל – המליבך והמרדי – של ד"ר דור אסף, שתירגם מיריש וויסוף מבוא מקיף ושפע הערות לספר הזיכרונות היידר של יוחאַל קוטיק, "מיינע זיכרונות" (חלק א'), שיצא לאור במקורה ב-1912.

יוחאַל קוטיק עצמו (1847-1921) לא היה ספר, וכל עצמו היה יהר די מトンסל, "בעל חולומות", כרכבים מבני דרכו היהודים במורח אידופה שעברו תחילך של התmeshלות, לא וכו' להינגר מסודר (במקרה שלו אף לא חינוך מסודר ב"ישיבת גROLה") והעיבו את חייהם בניסיונות שונים לחתפנש – ניסיונות המתוארים בעיקר בחלק השני של זיכרונות

כivicונות ממקור להבנת ההליכים ההיסטוריים. ושלישית, ראוי אסף לשכн על העזרות המרכזיות, המפורחות והדרי' קניות, שכובן זה למכוא שלו והן לפרקי הספר. להעזרות יש חשיבות כה רביה, משום שתרבויות יהודית מורה אירופה בתקופת חייתה העצומה עד פירוץ מלחמת העולם השנייה הולכת ונכחודה גם כויכרין וכאבייקט לשניהם של שנות השבעים, וכך הלאה.

ואולם קויטק לא רק קלט אירופאים, אלא גם עמד על תהליכיים שחווה על בשרו ואשר היו אופינים לתקופה: התנדבות בין מתנדבות לחסידות (זה של קויטק היה בעיקרו מתגנדי) התmeshלות ועומת הרת, שאצל קויטק היו כאבות במיחור הצער יתיר, העוסק בחקר יהודית מורה אדרש שניםיהם שם Mori ודרך לדור הצער יותר, העוסק בחקר יהודית מורה אדרש פה: ד"ר אברהם נברשתון ור"ד נתן כהן. הוא גם שיתף את אמו, ילידת פולין וחניכת השומר הדתי, רחל קרונה, בעבודת התרגומים. התוצאה היא מפעלי יהודית, נקי ומוקפם, שישמש מעין מאגר נתונים שימושיים כמווו בעבריות (ואולי אף בכל שפה אחרת), וישמש בעיתר השיטות ב"חדר עניינים והעסקים במחקר יהדות מורה אירופה בהיבטיה השונים.

מעורבות כלכלי ורוחני חזבי ליהודיים; "המרד הפלני" ב-1863, שנישל לונו חזק את מגמות והרושא פיקצייה שנרכזו באפשרויות חדשות, ואשר נוצרו בידי היהודים בהיקף מתרחב לריכש השכלה תיכונית ואוניברסית טאית; גלי מגיפות הכלוליע במחצית השנייה של שנות הששים ובמחצית השנייה של שנות השבעים, וכך הלאה.

על בשרו ואשר היו אופינים לתקופה: התנדבות בין מתנדבות לחסידות (זה של קויטק היה בעיקרו מתגנדי) התmeshלות ועומת הרת, שאצל קויטק היו כאבות במיחור הצער יתיר, העוסק בחקר יהודית מורה אדרש עלייו, חסם בפניו כל דרך להשכלה חילונית, ועם התמודדות האלה עמר גם מחשבות". אסף מנסה לבירר את הסיבות לקלחת הפנים הנלהבת שוכנה לה ספר שכתב יהורי פשוט, נאויו ממחינות רבות, בעל השכלה מוגבלת, בן עיריה נידחת בפלג גרווניה ולאחר מכן במלוח פולסיה (בפולין העממית). הוא תולה ואת בעיקר חסידותם של ספרות זיכרונות שכתבו יהודים לפני קויטק, אך רוכם זה הוי של תיאורים ("רפתק חיים העזומים בגל שורק"), כתוב או אברם יודיצקי על ספרו של קויטק, במצוטט מבמאו).

עקבות התפעמות מזיהופעת זיכרונות" ניכרים בספרות יודיש לא רק בכך שלום עליים הפרק את קויטק עצמו לرمאות בפרק ההורש של מנהם מנדל שלו, מתוך עמלה אמביולנטית של הערכה ולגלוג, אלא גם על פי השערת אסף – בהתעוררות המחוישת של שלום עליים להם שיר בכתיבת האוטוביוגרפיה שלו, "פונעם יאריד" ("חיי אדם" בעברית) ואף בהთעורותו של י"ל פרץ לכתוב את זיכרונותיו (גם שלום עליים וגם פרץ עשו זאת ב-1913, זמן קצר לאחר פרסום של זיכרונות קויטק). רצה מולו של קויטק וילרתו ונעוריו עברו בצל כמה מן ההתחשויות שזיעו ושינו את פניה של יהדות מורה אירופה (רוסיה-פולין): "נישואין".

עיזו בסוק כותב עבדות ודקטור על יהורי פולין

ביום ה, 3.6.99, בשעה 21:00, יתקיים באולם "צוותא", תל-אביב, אבן-גביעול 30

נשאים בתל-אביב

ערב שירה אוטי-פסטיבלי

המשוררים

איילת גורנر, פאר ווילטיר, אביב טלפור, יצחק לאור ואחרון שבתאי

יקראו משיריהם וישוחכו עם הקהל

כרטיסים בקופה - 7/56056-3 ; הנחות לחילימ, גימלאים, סטודנטים וѧובטלים.

אלן אלן

רוזו פזור פיקומת מדיניות ישראל 64-שנתה

צואתו של מרכז נתnal

ירון גולן – מודיל. טל' 03-695.2664